

Bruselj, 15. marec 2024
(OR. en)

7753/24

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0373(COD)

ENV 299
MI 302
IND 155
CONSOM 108
COMPET 323
MARE 7
PECHE 114
RECH 125
SAN 164
ENT 65
ECOFIN 309
CODEC 804

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Svet
Št. dok. Kom.:	14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final
Zadeva:	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju izgube plastičnih peletov za zmanjšanje onesnaževanja z mikroplastiko – orientacijska razprava

1. Komisija je 16. oktobra 2023 predložila predlog uredbe o preprečevanju izgube plastičnih peletov za zmanjšanje onesnaževanja z mikroplastiko¹; izguba plastičnih peletov je sicer eden od glavnih virov nenamernega onesnaževanja z mikroplastiko.

¹ Dok. 14248/23 + ADD 1 – COM(2023) 645 final.

2. Komisija je zakonodajni predlog in spremljajočo oceno učinka predstavila na seji Delovne skupine za okolje 14. februarja 2024. Po prvih odzivih držav članic je predsedstvo delegacije pozvalo, naj predložijo dodatne pripombe za usmerjanje dela v zvezi z zadevo. Da bi olajšali nadaljnji napredek v zvezi z zadevo, pa bi moral Svet dati politične smernice glede treh vprašanj.
 3. Predsedstvo je za usmerjanje razprave na prihodnji seji Sveta za okolje 25. marca 2024 pripravilo informativni dokument ter vprašanja za ministre in ministrice, ki so priloženi temu dopisu.
-

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju izgube plastičnih peletov za zmanjšanje onesnaževanja z mikroplastiko

– Informativni dokument predsedstva z vprašanji za ministre in ministrice –

V strategiji EU za plastiko v krožnem gospodarstvu iz leta 2018 je bilo potrjeno, da mikroplastika predstavlja tveganje za okolje in potencialno za zdravje ljudi, poudarjeno pa je bilo zavzemanje za inovativne rešitve, usmerjene v različne vire onesnaževanja z mikroplastiko. Tudi skupina glavnih znanstvenih svetovalcev Komisije je leta 2019 potrdila potencialna tveganja onesnaževanja z mikroplastiko in spodbudila k sprejetju previdnostnih ukrepov. V akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo iz leta 2020 se je Komisija zavezala, da bo ukrepala proti prisotnosti mikroplastike v okolju z omejitvijo namerno dodane mikroplastike v izdelkih in obravnavanjem nenamernih izpustov mikroplastike. Komisija je leta 2021 v akcijskem načrtu za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal predlagala, da bi EU do leta 2030 morala za 30 % zmanjšati (namerne in nenamerne) izpuste mikroplastike v okolje.

Komisija je 25. septembra 2023 sprejela uredbo o omejitvi namerno dodane mikroplastike v izdelkih¹, 16. oktobra 2023 pa je predložila predlog uredbe o preprečevanju izgube plastičnih peletov v okolje. Izguba plastičnih peletov je namreč glavni vir nenamernega onesnaževanja z mikroplastiko.

Plastični peleti so industrijska surovina, ki se uporablja za vso proizvodnjo plastike. Plastične industrijske surovine so na voljo v različnih oblikah, vključno s peleti, kosmi, praški in v tekočih oblikah, ki se vse skupaj imenujejo predproizvodni plastični peleti. V predlogu se uporablja vseobsegajoč izraz „peleti“. Sedanje prakse ravnanja s peleti povzročajo izgube na vseh ravneh dobavne verige, zlasti pri proizvodnji, predelavi (neobdelanih ali recikliranih peletov), prevozu ter drugih logističnih dejavnostih, recikliranju in ravnanju z odpadki. Ko plastični peleti enkrat pridejo v okolje, jih je skoraj nemogoče zajeti. Poleg tega se plastični peleti po vetru in vodnih tokovih zlahka raznašajo na velike razdalje.

¹ Dok. C(2023) 6419 final.

Izguba plastičnih peletov škodljivo vpliva na okolje, podnebje, potencialno na zdravje ljudi in na gospodarstvo (npr. ribištvo, kmetijstvo, turizem). Po ocenah naj bi bilo leta 2019 v okolje v EU izgubljenih od 52 140 do 184 290 ton peletov. S takšno količino peletov bi lahko vsako leto natovorili od 2 100 do 7 300 tovornjakov. Izguba plastičnih peletov v okolje je tretji vir vseh nenamernih izpustov mikroplastike.

Na podlagi predloga naj bi se izguba peletov zmanjšala za do 74 %. Poleg zmanjšanja izgube plastičnih peletov in s tem povezanih škodljivih učinkov naj bi s skupnimi ukrepi na ravni EU prispevali tudi k enakim konkurenčnim pogojem za gospodarske subjekte v vsej EU.

V predlogu so predvideni ukrepi, ki naj bi jih izvajali gospodarski subjekti vzdolž dobavne verige, ter sistem poročanja in skladnosti.

Ukrepi, ki jih izvajajo gospodarski subjekti

Izguba plastičnih peletov je v veliki meri posledica premajhne ozaveščenosti in slabih praks ravnanja, zato jo je mogoče precej zmanjšati s hitrimi ukrepi. Komisija predlaga, da bi vsi gospodarski subjekti, ki ravnaajo s peleti v EU v količinah, večjih od pet ton na leto, ter vsi prevozniki iz EU in držav nečlanic EU, ki prevažajo pelete v EU, sprejeli potrebne ukrepe v naslednjem prednostnem vrstnem redu: preprečevanje kakršnega koli razlitja peletov, zadrževanje razlitih peletov, da bi zagotovili, da ne bodo onesnaževali okolja, kot zadnje pa čiščenje po razlitju ali izgubi. Ukrepi so naštet v prilogah I in III k predlogu. Vodilni akterji so te ukrepe že izvedli. Pristojni nacionalni organi so pooblašteni, da zahtevajo izvajanje dodatnih ali drugačnih ukrepov.

Sistem poročanja in skladnosti

Pristojni nacionalni organi imajo osrednjo vlogo v sistemu skladnosti, saj morajo izvajati okoljske inšpekcijske preglede in druge ukrepe preverjanja na podlagi pristopa, ki temelji na tveganju. Da bi pristojnim nacionalnim organom pomagali pri preverjanju skladnosti, morajo večji gospodarski subjekti pridobiti certifikat o skladnosti, ki ga izda neodvisna tretja stran. Da bi zmanjšali breme za manjše gospodarske subjekte, tem ni treba pridobiti certifikata tretje strani, pač pa morajo predložiti lastno izjavo, ki dokazuje njihovo skladnost. O certifikatih in lastnih izjavah je treba obvestiti pristojne organe. Poleg tega je predvidena usklajena metodologija za oceno izgube plastičnih peletov.

Prevoz po morju

Predlog ne zajema izgub zaradi prevoza plastičnih peletov po morju. Čeprav so naključne izgube zaradi prevoza po morju le občasne, pa imajo takojšnje in znatne negativne učinke na lokalne ekosisteme in prizadete skupnosti, kot se je pokazalo v nedavnih nesrečah s peleti na španski in francoski obali. V Mednarodni pomorski organizaciji (IMO) potekajo razprave, da bi zmanjšali okoljska tveganja, povezana s prevozom plastičnih peletov po morju, in sicer s prostovoljnimi in obveznimi ukrepi glede treh vidikov: podatkov o prevozu, kakovostne embalaže in varnega natovarjanja. Po pričakovanjih pa razprave IMO kratkoročno ne bodo privedle do obveznih ukrepov.

Vprašanja za ministre in ministrice

1. *Ali menite, da so predlagani ukrepi ustrezni glede na cilje, ki naj bi jih dosegli v skladu s predlogom?*
2. *Kako ocenjujete predlog z vidika odgovornosti – tudi v zvezi s preverjanjem skladnosti –, ki jo imajo različni javni in zasebni akterji?*
3. *Ali bi bilo treba glede na stanje razprav v IMO v predlagano uredbo vključiti tudi ukrepe v zvezi s prevozom po morju?*